

....در اجتماعی که پیوندهای خانوادگی، طبقاتی و اخوت های صنفی در آن از بین رفته باشند، مردم بسیار آمادگی دارند که تنها بر حسب منافع شخصی شان بیندیشند و بر وفق یک فردیت گرایی بسیار محدود، فقط در اندیشه خود باشند و هیچ گونه دلبستگی به خیر همگانی از خود نشان ندهند. رژیم خودکامه نه تنها با چنین گرایش های فرد پرستانه ای مقابله نمی کند، بلکه به آنها بال و پر هم می دهد و بدین سان، حکومت شنوندگان را از هر گونه احساس همبستگی و وابستگی متقابل و علائق همسایگی و دلبستگی به افزایش رفاه کل اجتماع، محروم می سازد. این گونه حکومت مردم را در زندگی خصوصی شان محصور می دارد و با سوء استفاده از این گرایشی که آنها را در جهت نگهداشتن شان از دیگران پیدا می کند، موفق می شود که آنها را از یکدیگر بیگانه سازد. در جامعه ای که احساس افراد آن نسبت به همدیگر سرد بوده باشد، «رژیم» خودکامه می تواند یک گام بیشتر گذارد و این سردی را به یخ زدگی مبدل کند.

از آن جا که در چنین جامعه هایی هیچ چیز پایدار نیست، هرکسی از فرو افتادن به یک سطح اجتماعی پایین تر هراسان است و سراسیمه می کوشد تا وضع شخصی خویش را بهبود بخشد. چون در این اجتماع، پول نه تنها معیار انحصاری پایگاه اجتماعی شخص می گردد، بلکه برای انسان نجیب زادگی نیز می خرد، و از آن جا که پول پیوسته دست به دست می گردد و حیثیت اجتماعی افراد و خانواده ها را بالا و پایین می برد، هر کسی بی تابانه در جستجوی پول است و یا در صورت ثروتمند بودن، می کوشد تا ثروتش را دست نخورده نگهدارد. در یک حکومت خودکامه، عشق به سود، اشتیاق به کسب و کارهای پولساز، آرزوی پول در آوردن به هر قیمت و دلبستگی به آسایش مادی و زندگی آسوده، به گونه ی سودهای حاکم در می آیند. اگر کوششی در جهت نظارت بر رشد این سودها انجام نگیرد، سودهای یادشده بر همه طبقات جامعه، حتی آن طبقاتی که تا کنون نسبت به این دلبستگی های سودپرستانه حساسیت داشته اند، تاثیر می گذارند و معیارهای اخلاقی کل ملت را به پستی می کشانند. این در سرشت خودکامگی است که چنین آرزوهایی را تقویت کند و به آنها میدانی برای تاخت و تاز دهد. « رژیم » خودکامه که برای تضمین حاکمیت خود روحیه اخلاقی جامعه را تنزل می دهد، توجه مردم را از امور اجتماعی برمی گرداند و حتی آنها را از اندیشیدن به یک انقلاب نیز بیزار می سازد. « رژیم » خودکامه تنها می تواند جوّی از پنهانکاری را بپروراند که در آن، معاملات تقلب آمیز رواج دارند و چپاولگران می توانند سودهای هنگفتی برند. در حکومت های دیگر نیز چنین تمایلاتی وجود دارند، اما در یک حکومت خودکامه است که این گرایش ها لجام گسیخته می شوند.

برگرفته از «انقلاب فرانسه و رژیم پیش از آن» - الکسی دو توکویل - ۱۸۵۱^۱، ترجمه محسن ثلاثی، انتشارات مروارید

^۱ Martine Ames